

Phân tích bài Đất nước của Nguyễn Khoa Điềm - Văn mẫu lớp 12

Sưu tầm và tuyển chọn những bài văn mẫu hay về chủ đề Phân tích bài thơ Đất nước của tác giả Nguyễn Khoa Điềm - Văn mẫu lớp 12.

Đề bài: Phân tích bài thơ Đất nước của Nguyễn Khoa Điềm.

Bài phân tích ngắn gọn và hay nhất của học sinh lớp 12

Đất nước là đề tài muôn thuở của thơ văn Việt Nam. Chúng ta đã bắt gặp đất nước chìm trong đau thương, mất mát qua thơ Hoàng Cầm; gặp đất nước đang đổi mới từng ngày qua thơ Nguyễn Đình Thi. Nhưng có lẽ đất nước được nhìn từ nhiều khía cạnh, đầy đủ và trọn vẹn nhất qua bài thơ “Đất nước” của Nguyễn Khoa Điềm. Hình hài đất nước từ khi được sinh ra cho đến khi phải trải qua bao nhiêu sóng gió chiến tranh được tái diễn sinh động qua một hồn thơ tinh tế, phóng khoáng của Nguyễn Khoa Điềm.

Tác giả nhìn đất nước từ nhiều khía cạnh, trải qua bao nhiêu thăng trầm của lịch sử. Đất nước là tên gọi thiêng liêng, bình dị nhưng chất chứa bao nhiêu ngọn nguồn của cảm xúc chính tác giả.

Bài thơ được mở đầu bằng những vần thơ nhẹ nhàng, tinh tế đưa người đọc trở về với những ngày đầu mới khai sinh:

Khi ta lớn lên đất nước đã có rồi

Đất nước có trong những cái ngày xưa

Ngày xưa mẹ thường hay kể

Đất nước bắt đầu bằng miếng trầu bây giờ bà ăn

Đất nước lớn lên khi dân mình biết trồng tre đánh giặc.

Đất nước hiện lên qua những câu thơ thật bình dị, gần gũi, nó không phải là một khái niệm trừu tượng mà là một khái niệm hiện hữu hằng ngày trong cuộc sống của mỗi chúng ta. Tác giả sử dụng từ “khi” để đánh dấu sự ra đời của khái niệm “đất nước”. Từ khi mỗi chúng ta sinh ra thì đất nước đã có rồi. Sau câu thơ ấy, tác giả bắt đầu lí giải nguồn gốc của đất nước mà mỗi người đều mong muốn hiểu thấu được. Giọng thơ dịu nhẹ, ngọt ngào dẫn dụ người đọc về với những “ngày xưa ngày xưa”. Đó như một nốt nhạc của quá khứ trở về trong những suy nghĩ của con người. Từ "ngày xưa, ngày xưa" đánh dấu những điều gì đó xa xưa, rất xưa, không xác định thời gian cụ thể, chỉ biết rằng nó đã có từ lâu đời. Đất nước đồng thời hình thành từ khi dân mình biết đánh giặc. Là những con người đó làm nên đất nước...

Phân tích bài Đất nước của Nguyễn Khoa Điềm - Văn mẫu lớp 12

Đất nước còn gắn liền với cuộc sống bình dị, thân quen của người nông dân Việt Nam. Tác giả không chỉ dừng lại ở đó, đất nước còn được lý giải chính là thành quả của công cuộc lao động để xây dựng và phát triển:

Cái kèo cái cột thành tên

Hạt gạo phải một nắng hai sương xay giã dần sàng

Đất nước có từ ngày đó

Một một dụng cụ được tạo ra để phục vụ cho đời sống sản xuất cũng như sinh hoạt của con người như “kèo, cột” đều gắn bó với lịch sử ra đời của đất nước. Rất bình dị, rất chân thực nhưng nó như là một sự giải thích đúng đắn.

Nguyễn Khoa Điềm như dẫn người đọc đi vào những cung bậc tình cảm khác của đất nước, đó là chuyện tình yêu lứa đôi e ấp nhưng tha thiết và mặn nồng:

Đất là nơi anh đến trường

Nước là nơi em tắm

Đất nước là nơi ta hò hẹn

Đất nước là nơi em đánh rơi chiếc khăn trong nỗi nhớ thầm

Đất nước không chỉ hiện hiện trong không gian văn hóa, phong tục tập quán của con người mà còn hiện lên trong những tình yêu lứa đôi mặn nồng, tha thiết nhất. Tác giả đã cắt nghĩa “đất nước” thành hai từ “đất” và “nước” để lý giải cụ thể ý nghĩa của từng từ. Đây có thể coi là sự tinh tế và đầy thi vị của Nguyễn Khoa Điềm. Nhưng dù được tách ra thì đất nước vẫn là một khái niệm trọn vẹn và đầy ý nghĩa nhất.

Đất nước còn được mở ra theo chiều dài của lịch sử và chiều dài của không gian văn hóa, của những con người vẫn còn trần trọc tha thiết đi tìm hình bóng quê hương. Đất nước được hình thành từ những câu chuyện xa xưa, từ những điển tích điển cố mà người đời sau vẫn luôn nhắc nhở nhau. Hình ảnh “con chim phượng hoàng”, “núi bà đen, bà điếm”, “lạc long quân âu cơ” chính là minh chứng cho sự phát triển nhiều thăng trầm nhưng đáng tự hào của chúng ta. Nhớ về cội nguồn, nhớ về những ngày xưa vất vả chính là đạo lý, truyền thống uống nước nhớ nguồn mãnh liệt của nhân dân ta.

Đất nước trong ý niệm của Nguyễn Khoa Điềm còn là sự tiếp nối truyền thống:

Những ai đã khuất

Những ai bây giờ

Phân tích bài Đất nước của Nguyễn Khoa Điềm - Văn mẫu lớp 12

Yêu nhau và sinh con đẻ cái

Gánh vác phân người đi trước để lại

Dặn dò con cháu chuyện mai sau

Trong sự hình thành và phát triển bề dày văn hóa lịch sử ngày càng được khẳng định. Những con người đã ngã xuống vì đất nước, những con người thế hệ mai sau cần phải cố gắng gìn giữ và phát huy được truyền thống tốt đẹp đó.

Nguyễn Khoa Điềm đã có cái nhìn đa chiều về đất nước từ khía cạnh đời thường, khía cạnh lịch sử, khía cạnh không gian và thời gian mang đến cho người đọc nhận thức đúng đắn nhất về đất nước mà chúng ta đang sống và cống hiến.

Hơn hết tác giả còn khẳng định:

Trong anh và em hôm nay

Đều có một phần đất nước

Có thể nói đất nước đã đi vào và in hằn vào máu thịt của mỗi người, nhắc nhở trách nhiệm và nghĩa vụ của chúng ta về công cuộc xây dựng và bảo vệ sự vững mạnh của đất nước này.

Đất nước còn được Nguyễn Khoa Điềm tích lũy thành một khái niệm sâu sắc:

Và ở đâu trên khắp ruộng đồng gò bãi

Chẳng mang một dáng hình, một ao ước, một lối sống ông cha

Ôi đất nước sau bốn nghìn năm đi đâu ta cũng thấy

Những cuộc đời đã hóa núi sông ta

Một quan niệm sâu sắc, giàu giá trị nhân sinh quan khiến cho người đọc không thể phủ nhận sự tồn tại của đất nước là một thực tế.

Đất nước còn biểu tượng cho lòng thành kính, sự biết ơn đến những người đã ngã xuống vì hòa bình, tự do cho hôm nay:

Họ đã sống và chết

Giản dị và bình tâm

Phân tích bài Đất nước của Nguyễn Khoa Điềm - Văn mẫu lớp 12

Không ai nhớ mặt đặt tên

Nhưng họ đã làm ra đất nước

Lại thêm một sự lí giải đúng đắn cho định nghĩa “đất nước”, những con người đó họ dù chết nhưng trái tim họ vẫn còn sống mãi trong cuộc sống của những người ở lại.

Nhưng ở hai câu thơ cuối có thể nói Nguyễn Khoa Điềm đã đưa ra định nghĩa đúng đắn và sâu sắc nhất về đất nước:

Đất nước này là đất nước của nhân dân

Đất nước của nhân dân, đất nước của ca dao thần thoại.

Thật vậy, nhân dân chính là chủ nhân của đất nước. Bởi vậy đất nước này phải thuộc về nhân dân. Tư tưởng của tác giả rất tiên bộ, rất đời thường và rất sâu sắc.

Như vậy Nguyễn Khoa Điềm bằng những lý lẽ và dẫn chứng đầy thuyết phục đã khẳng định được vị trí, vai trò vô cùng to lớn của đất nước trong cuộc sống của mỗi con người. Gấp trang sách lại nhưng những hình ảnh về đất nước vẫn còn sống mãi trong lòng người đọc.

*[anchor data-parent="1" id="anc1534135081917"]*Một số bài văn phân tích hay về bài thơ Đất nước*[/anchor]*

Bài mẫu số 1:

Đất nước luôn là tiếng gọi thiêng liêng muôn thuở, muôn nơi và của bao triệu trái tim con người. Đất nước đi vào đời chúng ta qua những lời ru ngọt ngào êm dịu, qua những làn điệu dân ca mượt mà và những vần thơ sâu lắng, thiết tha và rất đỗi tự hào của bao lớp thi nhân. Ta bắt gặp một hình tượng đất nước đau thương nhưng vẫn ngời lên ý chí đấu tranh trong trang thơ Nguyễn Đình Thi đồng thời cũng rất dịu dàng ý tứ trong thơ Hoàng Cầm. Nhưng với Nguyễn Khoa Điềm, ta bắt gặp một cái nhìn toàn vẹn, tổng hợp từ nhiều bình diện khác nhau về một đất nước của nhân dân. Tư tưởng ấy đã qui tụ mọi cách nhìn và cảm nhận của Nguyễn Khoa Điềm về đất nước. Thông qua những vần thơ kết hợp giữa cảm xúc và suy nghĩ, trữ tình và chính luận, nhà thơ muốn thức tỉnh ý thức, tinh thần dân tộc, tình cảm với nhân dân, đất nước của thế hệ trẻ Việt Nam trong những năm chống Mỹ cứu nước .

Mở đầu đoạn trích là giọng thơ nhẹ nhàng, thủ thi như những lời tâm tình kết hợp với hình ảnh thơ bình dị gần gũi đưa ta trở về với cội nguồn đất nước.

Khi ta lớn lên Đất nước đã có rồi

Phân tích bài Đất nước của Nguyễn Khoa Điềm - Văn mẫu lớp 12

Đất Nước có trong những cái ngày xưa

Ngày xưa mẹ thường hay kể

Đất Nước bắt đầu từ miếng trầu abây giờ bà ăn

Đất Nước lớn lên khi dân mình biết trồng tre mà đánh giặc.

Đất nước trước hết không phải là một khái niệm trừu tượng mà là những gì rất gần gũi, thân thiết ở ngay trong cuộc sống bình dị của mỗi con người. Đất Nước hiện hình trong câu chuyện cổ tích ngày xưa ngày xưa mẹ kể, trong miếng trầu của bà, cây tre trước ngõ ... gọi lên một Đất nước Việt Nam bao dung hiền hậu, thủy chung và sắt son tình nghĩa anh em, nhưng cũng vô cùng quyết liệt khi chống quân xâm lược. Mỗi quả cau, miếng trầu, cây tre đều gọi về một vẻ đẹp tinh thần Đất nước, đều thấm đẫm ngọn nguồn lịch sử dân tộc.

Đất nước còn là hiện thân của những phong tục tập quán ngàn đời, minh chứng của một dân tộc giàu truyền thống văn hóa, giàu tình yêu thương gắn bó với mái ấm gia đình. Cha mẹ thương nhau bằng gừng cay muối mặn. Gừng tất nhiên là cay, muối tất nhiên là mặn. Tình yêu cha mẹ mãi mãi mặn nồng như chính chân lí tự nhiên kia. Hình ảnh thơ khiến ta rung rung nhớ về một lời nhắc nhở thiết tha về tình nghĩa của một ai đó hôm nào: *Tay bưng đĩa muối chén gừng, Gừng cay muối mặn xin đừng quên nhau.*

Đất nước còn là thành quả của công cuộc lao động vất vả để sinh tồn, để dựng xây nhà cửa:

Cái kèo cái cột thành tên

Hạt gạo phải một nắng hai sương xay, giã, giần, sàng

Đất Nước có từ ngày đó.

Ở đây Đất nước không còn là một khái niệm trừu tượng nữa mà cụ thể, quen thuộc và giản dị biết bao. Việc tác giả sử dụng những chất liệu dân gian để thể hiện suy tưởng của mình về đất nước với quan niệm “Đất nước của nhân dân” .

Vẫn bằng lời trò chuyện tâm tình với mỗi nhân vật đối thoại tưởng tượng, Nguyễn Khoa Điềm đã diễn giải khái niệm đất nước theo kiểu riêng của mình:

Đất là nơi anh đến trường

Nước là nơi em tắm

Đất Nước là nơi ta hò hẹn

Phân tích bài Đất nước của Nguyễn Khoa Điềm - Văn mẫu lớp 12

Đất Nước là nơi em đánh rơi chiếc khăn trong nỗi nhớ thầm.

Đất nước không chỉ được cảm nhận bởi không gian địa lí mênh mông từ rừng đến bể mà còn được cảm nhận bởi không gian sinh hoạt bình thường của mỗi người, không gian của tình yêu đôi lứa, không gian của nỗi nhớ thương. Ý niệm về đất nước được gợi ra từ việc chia tách hai yếu tố hợp thành là đất và nước với những liên tưởng gợi ra từ đó. Sử dụng lối chiết tự mà vẫn không ngô nghê, mà vẫn thật duyên dáng và ý nhị, có thể gợi ra cho thấy một quan niệm mang những đặc điểm riêng của dân tộc ta về khái niệm đất nước, mà tư duy thơ có thể tách ra, nhấn mạnh.

Đất mở ra cho anh một chân trời kiến thức, nước gột rửa tâm hồn em trong sáng dịu hiền. Cùng với thời gian lớn lên đất nước trở thành nơi anh và em hò hẹn. Không những thế, đất nước còn người bạn chia sẻ những tình cảm nhớ mong của những người đang yêu. Đất và nước tách rời khi anh và em đang là hai cá thể, còn hòa hợp khi anh và em kết lại thành ta. Chiếc khăn – biểu tượng của nỗi nhớ thương – đã từng làm bao trái tim tuổi trẻ băng khuâng: “Khăn thương nhớ ai, Khăn rơi xuống đất ...”, một lần nữa lại khiến lòng người xúc động, bồi hồi trước tình cảm chân thành của những tâm hồn yêu thương say đắm.

Đất Nước còn là nơi trở về của những tâm hồn thiết tha với quê hương. Hình ảnh con chim phượng hoàng bay về hòn núi bạc, con cá ngư ông móng nước biển khơi mang phong cách dân ca miền Trung, thấm đẫm lòng yêu quê hương cả tác giả. Đất Nước mình bình dị, quen thuộc nhưng đôi khi cũng lớn rộng, tráng lệ và kì vĩ vô cùng, nhất là đối với những người đi xa. Dù chim ham trái chín ăn xa, thì cũng giật mình nhớ gốc cây đa lại về. Gia đình Việt Nam là như thế, lúc nào cũng hướng về quê hương, hướng về cội nguồn

Đất Nước trường tồn trong không gian và thời gian: Thời gian đằng đẵng, không gian mênh mông để mãi mãi là nơi dân mình đoàn tụ, là không gian sinh tồn của cộng đồng Việt Nam qua bao thế hệ. Nguyễn Khoa Điềm gợi lại truyền thuyết Lạc Long Quân và Âu Cơ, về truyền thuyết Hùng Vương và ngày giỗ tổ. Nhắc lại Lạc Long Quân và Âu Cơ, nhắc đến ngày giỗ tổ, Nguyễn Khoa Điềm muốn nhắc nhở mọi người nhớ về cội nguồn của dân tộc. Dù bốn ba chốn nào, người dân Việt Nam cũng đều hướng về đất tổ, nhớ đến dòng giống Rồng Tiên của mình .

Nhắc đến chuyện xưa ấy như để khẳng định, cũng là để nhắc nhở:

Những ai đã khuất

Những ai bây giờ

Yêu nhau và sinh con đẻ cái

Phân tích bài Đất nước của Nguyễn Khoa Điềm - Văn mẫu lớp 12

Gánh vác phần người đi trước để lại

Dặn dò con cháu chuyện mai sau

Cảm hứng thơ của tác giả có vẻ phóng túng, tự do nhưng thật ra đây là một hệ thống lập luận khá rõ mà chủ yếu là tác giả thể hiện đất nước trong ba phương diện: trong chiều rộng của không gian lãnh thổ địa lí, trong chiều dài thăm thẳm của thời gian lịch sử, trong bề dày của văn hóa – phong tục, lối sống tâm hồn và tính cách dân tộc.

Ba phương diện ấy được thể hiện gắn bó thống nhất và ở bất cứ phương diện nào thì tư tưởng đất nước của nhân dân vẫn là tư tưởng cốt lõi, nó như một hệ qui chiếu mọi cảm xúc và suy tưởng của nhà thơ.

Và cụ thể hơn nữa, gần gũi hơn nữa, Đất nước ở ngay trong máu thịt của mỗi chúng ta:

Trong anh và em hôm nay

Đều có một phần đất nước

Đất nước đã thấm tự nhiên vào máu thịt, đã hóa thành máu xương của mỗi con người, vì thế sự sống của mỗi cá nhân không phải là riêng của mỗi con người mà là của cả đất nước. Mỗi con người đều thừa hưởng ít nhiều di sản văn hóa vật chất và tinh thần của đất nước, phải giữ gìn và bảo vệ để làm nên đất nước muôn đời.

Từ những quan niệm như vậy về đất nước, phần sau của tác phẩm tác giả tập trung làm nổi bật tư tưởng: Đất nước của nhân dân, chính Nhân dân là người đã sáng tạo ra Đất nước.

Tư tưởng đó đã dẫn đến một cái nhìn mới mẻ, có chiều sâu về địa lí, về những danh lam thắng cảnh trên khắp mọi miền đất nước. Những núi Vọng Phu, hòn Trống Mái, những núi Bút non Nghiên ... không còn là những cảnh thú thiên nhiên nữa mà được cảm nhận thông qua những cảnh ngộ, số phận của nhân dân, được nhìn nhận như là những đóng góp của nhân dân, sự hóa thân của những con người không tên tuổi: “Những người vợ nhớ chồng còn góp cho Đất nước những núi Vọng Phu, Cặp vợ chồng yêu nhau góp nên hòn Trống Mái”, “Người học trò thắng cảnh”. Ở đây cảnh vật thiên nhiên qua cách nhìn của Nguyễn Khoa Điềm, hiện lên như một phần tâm hồn, máu thịt của nhân dân. Chính nhân dân đã tạo dựng nên đất nước, đã đặt tên, đã ghi dấu vết cuộc đời mình lên mỗi ngọn núi, dòng sông. Từ những hình ảnh, những cảnh vật, những hiện tượng cụ thể, nhà thơ qui nạp thành một khái quát sâu sắc :

Và ở đâu trên khắp ruộng đồng gò bãi

Chẳng mang một dáng hình, một ao ước, một lối sống ông cha

Phân tích bài Đất nước của Nguyễn Khoa Điềm - Văn mẫu lớp 12

Ôi ! Đất nước sau bốn nghìn năm đi đâu ta cũng thấy

Những cuộc đời đã hóa núi sông ta.

Tư tưởng Đất nước của nhân dân đã chi phối cách nhìn của nhà thơ khi nghĩ về lịch sử bốn nghìn năm của đất nước. Nhà thơ không ca ngợi các triều đại, không nói đến những anh hùng được sử sách lưu danh mà chỉ tập trung nói đến những con người vô danh, bình thường, bình dị. Đất nước trước hết là của nhân dân, của những con người vô danh bình dị đó .

Họ đã sống và chết

Giản dị và bình tâm

Không ai nhớ mặt đặt tên

Nhưng họ đã làm ra Đất nước

Họ lao động và chống giặc ngoại xâm, họ đã giữ và truyền lại cho các thế hệ mai sau các giá trị văn hóa, văn minh, tinh thần và vật chất của đất nước từ hạt lúa, ngọn lửa, tiếng nói, tên xã, tên làng đến những truyện thần thoại, câu tục ngữ, ca dao. Mạch cảm xúc lắng tụ lại để cuối cùng dẫn tới cao trào, làm nổi bật lên tư tưởng cốt lõi của cả bài thơ vừa bất ngờ, vừa giản dị và độc đáo:

Đất nước này là Đất nước nhân dân

Đất nước của Nhân dân, Đất nước của ca dao thần thoại

Một định nghĩa giản dị, bất ngờ về Đất nước. Đất nước của ca dao thần thoại nhưng vẫn thể hiện những phương diện quan trọng nhất của truyền thống nhân dân, của dân tộc: Thật đắm say trong tình yêu, biết quý trọng tình nghĩa và cũng thật quyết liệt trong đấu tranh chống giặc ngoại xâm.

Những câu thơ khép lại tác phẩm ca ngợi vẻ đẹp của cảnh sắc quê hương với một tâm hồn lạc quan phơi phới. Tất cả ào ạt tuôn chảy trong tâm trí người đọc những tí tách reo vui ...

Đất nước của Nguyễn Khoa Điềm đã góp thêm thành công cho mảng thơ viết về Đất nước. Từ những cảm nhận mang tính gần gũi, quen thuộc, Đất nước không còn xa lạ, trừu tượng mà trở nên thân thiết nhưng vẫn rất thiêng liêng. Đọc Đất nước của Nguyễn Khoa Điềm ta không chỉ tìm về cội nguồn dân tộc mà còn khơi dậy tinh thần dân tộc trong mỗi con người Việt Nam trong mọi thời đại.

Bài mẫu số 2:

Phân tích bài Đất nước của Nguyễn Khoa Điềm - Văn mẫu lớp 12

Cùng với các nhà thơ trong thế hệ chống Mỹ lúc bấy giờ, Nguyễn Khoa Điềm dường như cũng hướng ngòi bút của mình đến một chủ đề lớn lao của thơ ca đương thời đó không gì khác chính là đất nước. Tuy nhiên, có thể nói rằng hình ảnh “đất nước” trong thơ Nguyễn Khoa Điềm không chỉ có đau thương mất mát hay chỉ có những cảnh sơn hào hùng vĩ mà “đất nước” hiển hiện lên trọn vẹn qua những suy nghĩ và cảm nhận hết sức mới mẻ. Qua đoạn trích “Đất nước” trong trường ca “Mặt đường khát vọng” của ông thì đây chính là một định nghĩa đủ đầy về đất nước và qua đó cũng thể hiện sâu sắc tư tưởng cốt lõi của tác phẩm: Đất nước là của nhân dân.

Mở đầu bài thơ chính là một lời tâm tình sâu lắng đưa ta về với cội nguồn:

Khi ta lớn lên đất nước đã có rồi

Đất nước có trong những cái ngày xưa

Ngày xưa mẹ thường hay kể

Đất nước bắt đầu bằng miếng trầu bây giờ bà ăn

Đất nước lớn lên khi dân mình biết trồng tre đánh giặc

Tóc mẹ thì bới sau đầu

Cha mẹ thương nhau bằng gừng cay muối mặn

Cái kèo cái cột thành tên

Hạt gạo phải một nắng hai sương xay giã dần sàng

Đất nước có từ ngày đó...

Trong đoạn thơ này của Nguyễn Khoa Điềm dường như ta có thể thấy rằng, đất nước không phải là cái gì trừu tượng, xa xôi khó nắm bắt mà đất nước chính là những gì thân thuộc và gần gũi nhất. Đất nước có từ trong những câu chuyện ngày xưa ngày xưa, trong miếng trầu của bà ăn, trong dáng tre bất khuất kiên cường, trong những phục tục tập quán, trong hạt gạo nấu những bữa cơm hàng ngày... đều hiện hình lên một đất nước Việt Nam rất đời anh hùng, tình nghĩa, giản dị mà thân thương nhất. Và đây có thể nói chính là một định nghĩa, định danh về đất nước hoàn toàn mới và hoàn toàn thiết thực nhất, rõ ràng nhất.

Với nhà thơ Nguyễn Khoa Điềm, “đất nước” không chỉ là những khoảng giới hạn về không gian địa lý chật hẹp nữa mà ở đây nó còn có chiều dài thời gian lịch sử và chiều sâu văn hóa. Không những thế, “đất nước” còn chính là tình yêu đôi lứa, có trong tình yêu đôi lứa:

Phân tích bài Đất nước của Nguyễn Khoa Điềm - Văn mẫu lớp 12

Đất là nơi anh đến trường

Nước là nơi em tắm

Đất Nước là nơi ta hò hẹn

Đất Nước là nơi em đánh rơi chiếc khăn trong nỗi nhớ thầm...

Đất và nước dường như tách riêng, và từng phần đều lại như đã tượng trưng cho những điều gần gũi nhất. “Là nơi anh đến trường” hay “là nơi em tắm” hàng ngày. Thế nhưng để rồi khi “ta hò hẹn” thành một đôi trọn vẹn thì cũng như đất nước gộp lại vẹn tròn lại thành một. Và có thể nói rằng với phát hiện mới mẻ này, Nguyễn Khoa Điềm đã chỉ ra rằng Đất nước không chỉ bên ta, xung quanh ta và còn có cả ở trong ta nữa.

Đất nước còn chính là nơi khởi đầu cho những câu chuyện xa xưa, cho những câu ca dao tục ngữ, điển tích điển cố và tất cả mọi sự sinh thành. Và hình ảnh đặc sắc “con chim phượng hoàng”, “núi Bà Đen, Bà Điểm”, “Lạc Long Quân Âu Cơ” là những minh chứng độc đáo cho đất nước hào hùng nghìn năm văn hiến của chúng ta. Nhớ về đất nước cũng như chính là một cách để ta có thể nhớ về cội nguồn, hiểu được vì sao chúng ta được sinh ra. Chính vì thế, đất nước trong ý niệm của Nguyễn Khoa Điềm còn là sự tiếp nối truyền thống:

Những ai đã khuất

Những ai bây giờ

Yêu nhau và sinh con đẻ cái

Gánh vác phần người đi trước để lại

Dặn dò con cháu chuyện mai sau...

Trong anh và em hôm nay

Đều có một phần đất nước

Biết bao thế hệ anh cha ta đã hi sinh, đã ngã xuống để bảo vệ đất nước, bảo vệ núi sông bờ cõi. Đó còn chính là cả một chiều dài lịch sử hào hùng rất tự hào của dân tộc ta. Chính vì thế, con cháu đời sau phải tiếp tục gìn giữ truyền thống ấy. Với một truyền thống yêu nước, thương nòi, luôn luôn sẵn sàng chiến đấu để bảo vệ non sông cho những thế hệ về sau. Và cho đến thời đại của ngày hôm nay, “trong và em” “đều có một phần đất nước”. Dường như chính phần đất nước ấy là phần máu thịt, là một phần trách nhiệm phải giữ gìn và xây dựng, phần tình yêu để bảo vệ đất nước cho con cháu mai sau.

Phân tích bài Đất nước của Nguyễn Khoa Điềm - Văn mẫu lớp 12

Vì có phải những người đã không quản ngại thân mình hy sinh cho đất nước, làm nên hình hài của đất nước cho nên:

Và ở đâu trên khắp ruộng đồng gò bãi

Chẳng mang một dáng hình, một ao ước, một lối sống ông cha

Ôi đất nước sau bốn nghìn năm đi đâu ta cũng thấy

Những cuộc đời đã hóa núi sông ta

Khi nói về 4000 năm lịch sử oanh liệt hào hùng của đất nước, Nguyễn Khoa Điềm không hề kể về những vương triều to lớn hay những anh hùng nổi tiếng mà lại nhấn mạnh “người làm ra đất nước” lại chính là những con người bình dị đời thường và họ là những người vô danh. Chính họ chứ không phải ai khác, không phải là một ông vua bà chúa nào, họ đã gìn giữ và truyền lại hạt lúa, ngọn lửa, tiếng nói, ngôn ngữ cho đời sau. Và từ chính những con người vô danh làm nên đất nước bao năm qua đã giúp tác giả khẳng định một chân lý:

Đất nước này là đất nước của nhân dân

Đất nước của nhân dân, đất nước của ca dao thần thoại

Đối với câu thơ sau, hai vế dường như song song nhân dân – đất nước lại càng khẳng định đất nước chính là kết tinh những giá trị tinh thần cao quý trong đời sống trí tuệ và tình cảm của nhân dân. Những giá trị ấy cũng như đã kết tinh lại trong những câu ca dao, tục ngữ, trong những câu chuyện thần thoại cổ tích của cha ông ta để lại. Và định nghĩa về đất nước đến đây vừa giản dị nhưng cũng vừa lớn lao, sâu sắc biết bao nhiêu

Đất nước đã dường như đã được khẳng định là của nhân dân và cũng là của anh, của em, và:

Em ơi em Đất Nước là máu xương của mình

Phải biết gắn bó và san sẻ

Phải biết hóa thân cho dáng hình xứ sở

Làm nên Đất Nước muôn đời

Đoạn thơ thân tình như một lời nhắn nhủ thiết tha đằm thắm mà rất đỗi, chân thành. Bởi sự sống của chúng ta không chỉ do cha mẹ sinh thành mà còn vì đất nước nuôi dưỡng. Chính vì thế mà trong mỗi chúng ta cần phải có trách nhiệm gìn giữ, phát triển nó và truyền lại cho những thế hệ tiếp theo.

Phân tích bài Đất nước của Nguyễn Khoa Điềm - Văn mẫu lớp 12

Đất nước đã được xem là một đề tài, cảm hứng chủ đạo của thơ ca thời kì kháng chiến chống Mỹ. Nhà thơ Nguyễn Khoa Điềm dường như cũng đã nhận thức sâu sắc vai trò và sự đóng góp to lớn của nhân dân trong cuộc đấu tranh trường kì và vô cùng ác liệt này. Chính vì thế có thể nói rằng tư tưởng đất nước của nhân dân từ trong văn học truyền thống đã được nhà thơ phát triển đến đỉnh cao, mang tính dân chủ sâu sắc. Dùng chất liệu văn hóa dân gian được sử dụng nhuần nhuyễn, biến đổi linh hoạt đầy sáng tạo chính là nét đặc sắc thâm mỹ và thống nhất với tư tưởng “đất nước của nhân dân, Đất nước của ca dao thần thoại” của bài thơ.